

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

XIII. De Amore. Quae sit ejus natura, quae caussae, qui effectus. De
ejusdem remediis. Addita quaedam in Odio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

2. Quicquid se tibi cogitandum offert, examina diligenter; quod tecum ipse differere possis, quæ sit ejus rei nudæ, & ab omnibus aliis separatæ natura, quæ proprietates, quis finis, quæ circumstantiæ, quæ utilitas: an ad te spectet, sitque in tua potestate; necne: alioquin nullum ei accessum præbeas, eique repugna; quantum potes. Deus intimè præsens occultissima cordis tui clarissimè perspicit, nihilque tam abditum est, quod oculis ejus pervium non sit. Vide, ne coram ipso ea volvas in mente, quæ coram honesto viro loqui erubesceres. Sint cogitationes tuæ placidæ, simplices; puræ omnisque malitiæ expertes. Tales sint, ut subito interrogatus quid cogites; possis sine pudore palam facere quod intus latet in corde. Pudeat cogitare, quod pudeat loqui. Malis cogitationibus aditum obstrues, si bonis semper occuperis.

3. Nihil æquè noxium animæ, nihil magis contrarium, quàm inferior, brutalis, & sensitivus appetitus. Hic fons est omnium scelerum, & imperfectionum: hic hostis, quem semper time-re, semper impugnare debes, donec rationis imperio, quantum in hac vita fieri potest, subjiciatur. Nulla hic requies, nullum otium datur. Sine fine, & sine modo pugnamus; quia nec finem, nec modum adversarius habet. Latet hic intrate: imò tu ipse tibi hostis es, potentior quàm Xerxis exercitus. Custodi à te ipso animam tuam. Fortius est te invadere, quàm urbes, tui potiri, quàm rerum. Non exigo ut pravas affectiones omninò conteras, & ad nihilum redigas; sed ut eas regere discas. Satis præstiterit ratio, si eas compescat & moderetur. Iniqui fuere Stoici, qui omnes affectus tanquam malos infamârunt. Mala non est, nec supervacua suppellex naturæ. Tollit omnem virtutem, qui omnes tollit affectiones. Nullæ sunt victoriæ, ubi nullum certamen.

4. Difficilis sanè hæc lucta est, & prælium anceps: affectus enim nascuntur nobiscum; & ratio multis post annis subsequitur, quando illi jam dominantur, & voluntas sine repugnantia eis præret, specie boni inaniter delusa: donec ratio, successu temporis & experientia, instauratis viribus suum agnoscat dominandi jus, & affectuum tyrannidi obsistere incipiat. & primi quidem naturæ motus inemendabiles sunt; sed attendere tibi ipsi summâ vigilantia debes; & cum primùm te perturbari animadvertis, tunc ratione, quasi fræno, eam commotionem coercere. Facilius est iniuriis resistere, quàm inpe-

tum gubernare. Brevi tempore ad magnam animi tranquillitatem pervenies, si casus omnes circumspexeris, antequam eveniant, ut te paratum hostis aggrediatur. Serò animus ad remedia post pericula instruitur. Tum pauca agere, & loqui discere: nam si ex his, quæ plurima loqueris & facis, ea tollas quæ necessaria non sunt; pauciores senties animi perturbationes. Neque dicas; hoc parum est, hoc nihil refert. Maximum enim est, licet minimum videatur, quod est initium virtutis & perfectionis.

5. Homo vetus à peccatoris Adæ infecto semine trahens originem, si quasi quædam arbor consideretur, habet pro radice amorem sui, pro trunco propensionem ad malum, pro ramis perturbationes, pro foliis vitiosos habitus, pro fructibus opera, verba, & cogitationes, quæ divinæ legi adversantur. Ne igitur rami pravæ affectionum in folia & fructus erumpant, pone securim ad radicem, & pessimum tui ipsius amorem extirpa. Si hunc sustuleris, omnem inferioris appetitus vitiosam sobolem unico ictu excidisti. Tollis autem & eradicabis, si te ipsum spreveris: si verè credideris, te unum esse ex millibus, nullâ dote singulari præditum, omnique scientiæ & virtute destitutum: si displicere hominibus, & ab illis sperni non metuas: si omni solatio, & commodo libenter careas. Servabis te, si benè oderis: perdes, si malè amaveris.

CAPUT XIII.

De Amore. Quæ sit ejus natura, quæ causæ, qui effectus. De ejusdem remediis. Ad-dita quedam in Odio.

1. **A**mor, complacentia boni est; illa, scilicet, prima impressio, quæ afficitur appetitus, dum bonum cognitum ei placet. Hoc cohæret universus Orbis; eoque subactò, qui primum inter effectus locum tenet, facile reliqua turba debellabitur. Bonus amor illuc tendit, undè sumpsit originem: ad bonum accedit; quia à summo bono procedit. Discute vitam tuam, & in statera districti examinis appende eorum. Observa quis in eo prævaleat amor: id enim quod in lance dilectionis præponderat, hoc tibi Deus est, hoc idolum quod colis. Idèd præcipit Deus, ut eum toto corde diligeres, præoccupare cupiens tuæ mentis

affectus; quia quod diligis ex toto corde, hoc tanquam Deum adoras.

2. Impellunt ad amandum, præter bonitatem & pulchritudinem, sympathia quædam, & convenientia morum & animorum: modestia item exterior, industria, nobilitas, doctrina, ingenii perspicacia, & alia ejusdem generis, corporis & animi ornamenta. Ipse amor magnus amoris est; cui si accedant beneficia, jam cogitur dilectionem rependere, qui nolebat impendere: sunt & quædam naturaliter ad amandum provocantia; nam quibus spiritus lucidiores sunt, cor calidius, subtilior sanguis, quique sunt facili ac miti naturâ, ad amorem sunt procliviores.

3. Magna est amoris potentia: in rem amatam transformat amantem. Quidam sui exitus amor est, quædam à se peregrinatio, quædam spontanea mors. A se abest omnis, qui amat; nihil cogitat de se, nihil providet, nihil agit: & nisi ab amato suscipiatur, nullibi est. O quam infeliciter amat, qui Deum non amat! Non enim potest in amato esse, qui diligit terrena, quæ animam satiare nequeunt; cum sint finita, & vanitati ac morti subjecta. Qui verò Deum diligit, in Deo est; & desinens vivere in se, in eo vivit, in quo omnia vivunt, qui est centrum nostrum, & incommutabile bonum. Amor humanus violentus, & amarus est, divinus semper humilis, & tranquillus: illum cruciat zelotypia, in hoc nulla rivalitas est: ille timet, ne alius amet; hic optat, ut omnes ament. Ergo si te amas, Deum ama: nam quod ames, prodest tibi, non illi. Homo mutari potest, & perire: Deum nunquam amittis, nisi dimittis.

4. Ut amor, quo socium fortè prosequeris, sincerus sit, omnes ab eo humanas causas ingenii, jucunditatis, similitudinis remove, & illas dumtaxat quære, quæ in pietate & sanctitate consistunt. Pernicies virtutis est amor, quem Platonicum vocant, quo à formæ corporalis aspectu animam erigi fingunt ad divinæ pulchritudinis considerationem. Formosæ faciei obtutus ad tangendi concupiscentiam excitat; & quod per oculos exit, sive lumen sit, sive fluxus quidam, hominem colliquat & perdit. Melius est labi pedibus, quam oculis. Sunt autem difficillima amoris remedia: quia castigatus magis premit; & nisi obstes principiis, ita sensim irripit, ut te prius amare sentias, quam instituas de amando consilium. Sed si omninò initiis repugnes, facilis curatio erit. Aliis quoque rebus

occupanda mens, quæ curas ingerant, & memoriam rei amatæ dimoveant. Tum vitanda omnis admonitio dilecti corporis: quia nihil facilius recrudescit quam amor; qui si semel te invaserit, adèdè pertinaciter vexabit, ut non nisi lento remedio temporis, & absentia submoveri queat, donec, scilicet, lassus expiret. Multos curavit pudor, dum se digito signari, vulgiquè fabulam fieri doluerunt; & rei foeditatem plenam dedecore, plenam periculis, & penitentia obnoxiam considerarunt. Aliis profuit attentè disquirere mala & incommoda rei amatæ, quæ ejus decorem & amabilitatem imminueret. Demùm juvabit, amorem ad Deum, ad virtutem, ad æterna præmia, ad ea nimirum, quæ verè amabilia sunt, convertere: ut bonus amor malum pellat amorem, & mens hominis generosa vilissimo terræ amore fordescere erubescat. Mali amores, bonos mores inficiunt.

5. Omnia colligavit natura amatoriâ quædam catenâ. Hæc cogit & copulat stellarum choreas in cælo, volucrum examina in aère, armenta boum in pratis, greges pecudum in montibus, turmas ferarum in sylvis. Sacer autem hic nexus à solo rumpitur odio: ut enim amor ad unionem, ita odium ad divisionem & disensionem tendit. Huic affectui faciliè subjacent ignavi, timidi, & suspiciosi, qui undecunque damnum metuunt. Sunt & quidam homines ita nati, ut oderint omnes, qui tanquam dira alites tenebras quoque suas exosas habent. Si quis hujus notæ occurrerit tibi, non odio illum, sed miseratione prosequere. Sicut in palæstra caves à collussore placidè & sine ira: ita in omni vita ab eo sine odio declina, qui tibi contrarius est. Odium verò compesces excitando animum ad amorem, per considerationem alicujus boni in eo, quod odio habetur. Nullus in te odio locus erit, si omnia in bonum interpreteris. Tum applicandum est odium ad ea, quæ verè illud merentur; quæ sunt deformitas peccati, & æterna damnatio. Si ad alia ipsum vertis, non rem quam odisti, sed te ipsum lædis, & perdis. Nam si etiam inimicos juberis diligere, quem debes odire, abundam est tibi extra rerum municipium, ut invenias quem odisse liceat. Extra rerum naturam malum est, in quod solum justè exerceri odium potest. Quod si hominem odisse debes, neminem ita ut te: nemo enim tantum tibi nocuit, quantum tu ipse.